

RAPPORT A04-293-Z

**Verkennd archeologisch
onderzoek Uiverplein te Gouda**

Capelle aan den IJssel,
november 2004

Opdrachtgever: Woonpartners Midden-Holland
                                 Coenecoop 6
                                 2741 PG Waddinxveen

Uitvoering: drs. R. F. Engelse, B. Nieland
Rapportage: M. van Dasselaar, drs. R. F. Engelse
ISBN: 90-5970-150-x

INHOUDSOPGAVE

1. INTRODUCTIE	1
1.1 Inleiding	1
1.2 Administratieve gegevens van de onderzoekslocatie	2
2. BUREAUONDERZOEK	3
2.1 Doel van het onderzoek	3
2.2 Onderzoeksopzet	3
2.3 Resultaten	4
2.3.1 Onderzoekskader	4
2.3.2 Vorming van landschap en bewoningsgeschiedenis	4
2.3.3 Archeologische verwachting	8
3. INVENTARISEREND VELDONDERZOEK	9
3.1 Doel van het onderzoek	9
3.2 Onderzoeksopzet	9
3.3 Resultaten	9
4. WAARDESTELLING	11
4.1 Conclusies	11
4.2 Aanbevelingen	11
5. GERAADPLEEGDE BRONNEN EN LITERATUUR	12

BIJLAGEN

1. Ligging onderzoekslocatie
2. Detailtekening van de onderzoekslocatie met boorpunten
3. Boorstaten
4. Monsterlijst
5. Programma van Eisen
6. Betrouwbaarheid van archeologisch booronderzoek

1. INTRODUCTIE

1.1 Inleiding

Er wordt op dit moment gewerkt aan plannen voor een nieuwbouwproject aan het Uiverplein te Gouda. Het noordelijk deel van het plangebied Uiverplein is op de Archeologische Basiskaart Gouda (ABK) gelegen binnen een locatie met een hoge archeologische verwachtingswaarde. Het betreft ABK-locatie11, de strook ten zuiden van de Moordrechtse Tiendeweg. Voorafgaand aan de nieuwbouw dient er daarom een verkennend archeologisch onderzoek uitgevoerd te worden. Dit archeologisch onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en uit inventariserend veldonderzoek, te weten een karterend booronderzoek.

Woonpartners Midden- Holland heeft aan ArcheoMedia BV opdracht verleend het bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek uit te voeren. Door dhr. drs. M. Groenendijk, gemeentelijk archeoloog van de gemeente Gouda, is ten behoeve van het verkennend archeologisch onderzoek een Programma van Eisen (PvE) opgesteld (zie bijlage 5), waarin een aantal specifieke onderzoeksvragen wordt genoemd. Het bureauonderzoek inventariseert de bekende historische en archeologische gegevens en verwachtingen voor het gebied ten westen van de Gouwe. Het inventariserend veldonderzoek bestond uit het plaatsen van 7 grondboringen en is in juli 2004 uitgevoerd.

1.2 Administratieve gegevens van de onderzoekslocatie

Provincie:	Zuid-Holland
Gemeente:	Gouda
Plaats:	Gouda
Locatiennaam:	Uiverplein
RD-coördinaten:	x = 107.216, y = 447.007 X = 107.232, y = 446.993 X = 107.349, y = 447.155 X = 107.334, y = 447.157
ROB onderzoeksmeldingsnummer:	7155
Bevoegd gezag:	Gemeente Gouda
In deze:	Gemeentelijk archeoloog Gouda dhr. drs. M. Groenendijk Antwerpseweg 5 2803 PB Gouda
Beheer en plaats van documentatie:	Archeologisch Depot Gouda (ADG) Achter de Kerk 11a 2801 JX Gouda
Controle:	drs. M.W.A. de Koning Senior- archeoloog ArcheoMedia B.V.

Mallemolen, aan de Moordrechste Tiendeweg, 1905

Bebouwing Uiverplein, 2004

2. BUREAUONDERZOEK

2.1 Doel van het onderzoek

Het doel van bureauonderzoek is het verwerven van informatie, aan de hand van bestaande bronnen, over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een omschreven gebied. Dit omvat de aan- of afwezigheid, het karakter en de omvang, de datering, gaafheid en conservering en de relatieve kwaliteit van de archeologische waarden. In het Programma van Eisen, opgesteld door de gemeente Gouda, wordt een aantal specifieke vragen voor het bureauonderzoek gesteld (zie bijlage 5):

- is er uit archieven iets bekend over activiteiten binnen het plangebied?
- is er iets bekend over eventuele sloopwerkzaamheden binnen het plangebied?
- is er op oud kaartmateriaal bewoning zichtbaar binnen het plangebied?

2.2 Onderzoeksopzet

Binnen het Bureauonderzoek zijn drie deelprocessen te onderscheiden:

1. *Bepalen onderzoekskader*

Het vaststellen van de kaders waarbinnen het onderzoek dient plaats te vinden, bijvoorbeeld het afbakenen van het onderzoeksgebied. Tevens dient het mogelijke toekomstige gebruik van het terrein te worden aangegeven en de consequenties daarvan voor het archeologisch erfgoed.

2. *Verzamelen bekende gegevens*

Het verzamelen van gegevens die inzicht geven in het huidige gebruik van het terrein, het historische gebruik en de bekende archeologische waarden. Daartoe worden diverse bronnen geraadpleegd zoals historische kaarten, bodemkaarten, archieven, grondeigenaren, lokale archeologen, etc.¹ In ieder geval wordt gebruik gemaakt van ARCHIS (database voor archeologische vindplaatsen), de AMK (Archeologische Monumentenkaart), IKAW (Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden) en de ABK (Archeologische Basiskaart) Gouda

3. *Verwachte archeologische waarden*

Door alle uit de voorgaande stappen verkregen informatie te analyseren en te interpreteren, kan een verwachtingsmodel worden opgesteld voor het betreffende plangebied. Daarin wordt aangegeven welke delen van het terrein een hoge, middelhoge, dan wel lage archeologische verwachtingswaarde hebben. Op basis van dit model wordt een advies gegeven over het te volgen vervolgtraject: geen verdere actie, beschermen of aanvullend onderzoek.

¹ Zie Geraadpleegde bronnen en literatuur.

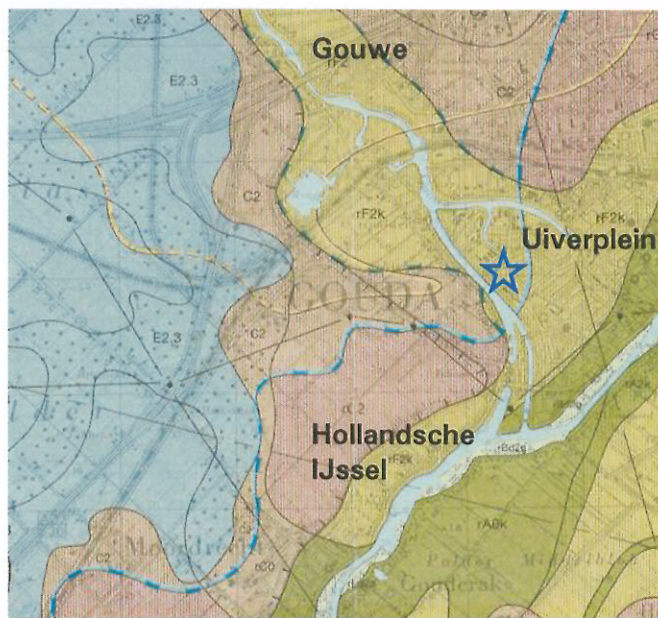
2.3 Resultaten

2.3.1 Onderzoekskader

Het onderzoeksterrein ligt ten westen van de Nieuwe Gouwe, tussen het Uiverplein en de Eerste Moordrechtse Tiendeweg (zie bijlage 1). Ten zuidwesten van het onderzoeksgebied loopt de Waddinxveense wetering. Deze van oorsprong 14^e-eeuwse wetering is bij de aanleg van het Gouwekanaal doorsneden, waardoor nu slechts een deel van de wetering nog als zodanig herkenbaar is. Ook de ten noorden van het Uiverplein gelegen Moordrechtse Tiendeweg is door het Gouwekanaal doorgraven, waardoor nu de Eerste Moordrechtse Tiendeweg en de Tweede Moordrechtse Tiendeweg zijn ontstaan. De flats langs het Uiverplein, die in de jaren '50 van de 20^e eeuw zijn gebouwd, zullen worden gesloopt waarna er nieuwbouw op het plein komt.

2.3.2 Vorming van het landschap en bewoningsgeschiedenis

De geologische ligging van het onderzoeksgebied wordt bepaald door de ligging aan de rivier de Gouwe. Vanuit de Gouwe en de Hollandsche IJssel is, vanaf het ontstaan van beide rivieren omstreeks de Romeinse tijd², een dun pakket klei afgezet, dat op de geologische kaart is te herkennen als de gele eenheid (rF2k). Ook vóór de vorming van deze rivieren lag Gouda al in een veengebied, dat nauwelijks door de prehistorische mens in gebruik zal zijn genomen. Sporen van bewoning zijn in dit veengebied, waar Gouda middenin ligt, alleen te verwachten langs de oevers van de grote rivieren, zoals de Benschop stroomgordel (donkergroene en blauw gestippelde eenheid in afbeelding 1). Het veengebied zelf, waarin de onderzoekslocatie is gelegen, was voor de Romeinse tijd vermoedelijk vrijwel ontoegankelijk.

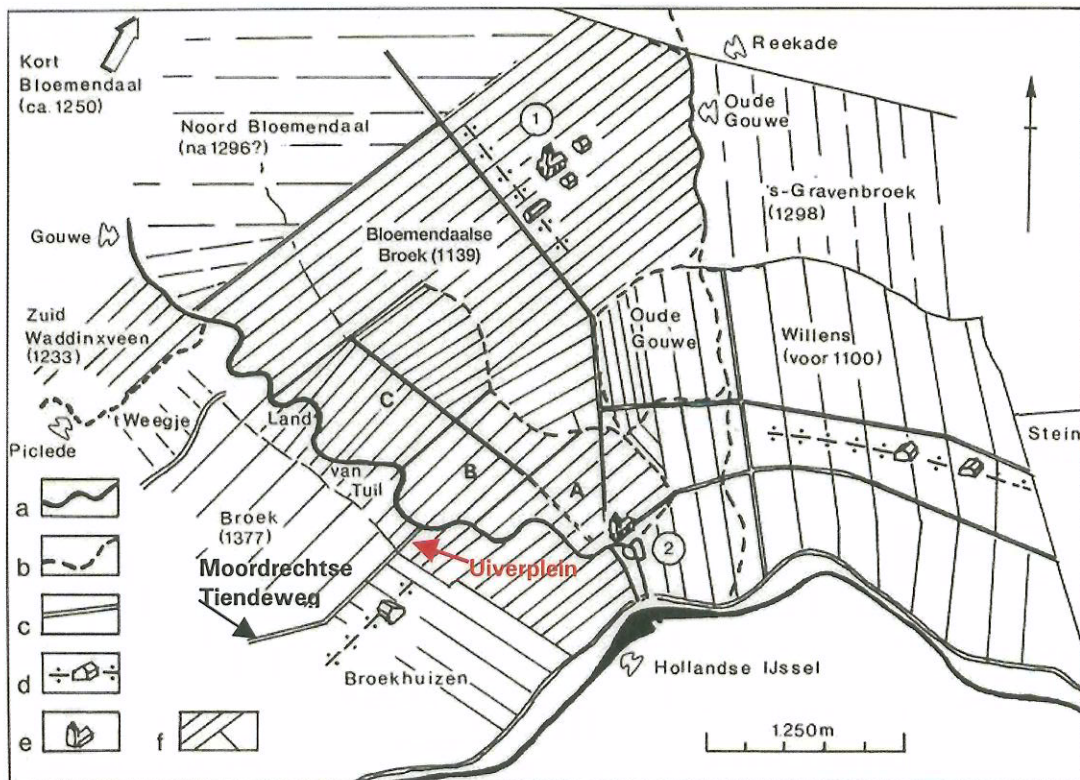
Afbeelding 1. Detail geologische kaart, Gorinchem West, blad 38 A

² De datering van de Hollandsche IJssel is 1805 ± 50 jaar BP, (Berendsen en Stouthamer, 2001, 206)

Ook in de Romeinse tijd werden vooral de kleiige oeverwallen van de grote rivieren bewoond. Langs de IJssel (en dus ook langs de Gouwe) bij Gouda zou in principe (inheems) Romeinse bewoning kunnen hebben plaatsgevonden, al zijn de archeologische aanwijzingen hiervoor tot op heden slechts summier.³ Na de Romeinse tijd, in de vroege Middeleeuwen, zal er in het Hollands-Utrechts veengebied vrijwel geen bewoning zijn geweest tussen de bewoningskernen in de Rijnmond, Maasmond en het Kromme Rijngebied.

De ontginningsgeschiedenis

Vanaf circa de 11^e eeuw na Chr. wordt het veengebied in Midden-Holland op grootschalige wijze ontgonnen. Voor de ontginningsgeschiedenis is de ligging van de onderzoekslocatie langs de Gouwe van belang. Ten westen van Gouda is de ontginningsrichting globaal gezien loodrecht op de Hollandsche IJssel gericht. Hier is sprake van een klassieke 'Cope-ontginning', waarbij vanuit de IJssel percelen met een vaste lengte van 1200 à 1250 meter zijn uitgezet. Als achtergrens (achterkade) van deze ontginning 'Broekhuizen' is de Moordrechtse Tiendeweg aangehouden (zie afbeelding 2). In Broekhuizen is bij archeologisch onderzoek in 1996 een 12e-eeuwse ontginningsboerderij aangetroffen.⁴ Recent zijn bij saneringswerkzaamheden ook dicht bij de Moordrechtse Tiendeweg 12e à 13e-eeuwse vondsten gedaan, die er op lijken te wijzen dat ook direct aan de Tiendeweg bebouwing heeft gestaan.⁵

Afbeelding 2. Ontginningspatronen in de omgeving van Gouda (Uit: Van Dasselaar, 1997)

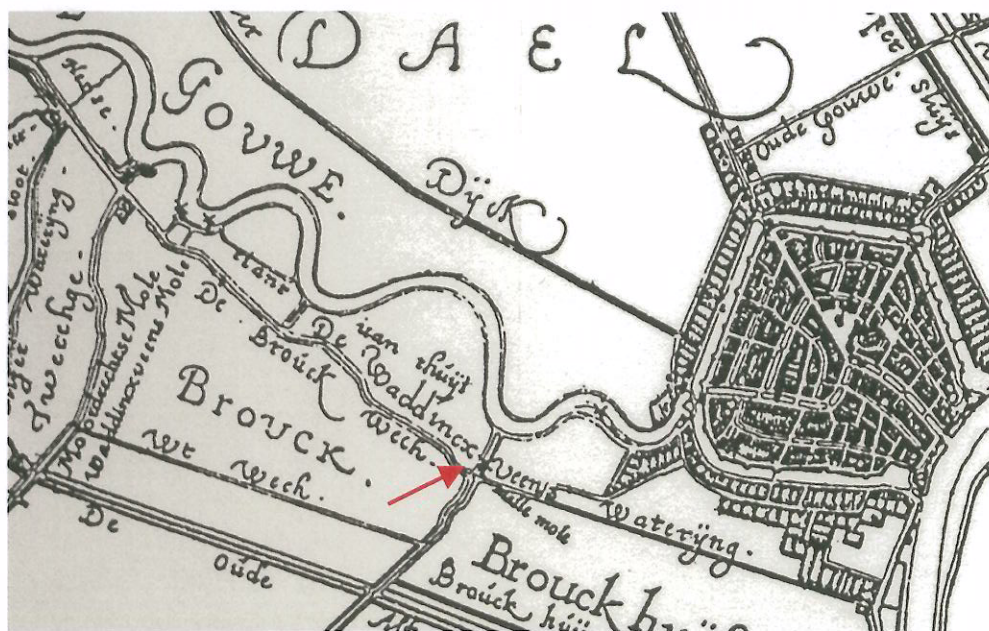
³ Kok, 2004.

⁴ Kok, 1999.

⁵ Van Dasselaar, 2004a en b, ArcheoMedia rapport A03-514-z en A04-042-z.

Het meest oostelijke deel van de Moordrechtse Tiendweg, ten zuiden waarvan heden ten dage het Uiverplein gelegen is, loopt echter door over een andere ontginnings-eenheid, die loodrecht vanuit de Gouwe is ontgonnen, dus haaks op de ontginning Broekhuizen. Dit korte ontginningsblok ten westen van de Gouwe, wordt 'het land van Thuyt' genoemd. De naam van dit poldertje zou stammen van een van de mogelijke eerste ontginners van het gebied, Albero van Tull. Deze Albero was familie van de burggraven van Utrecht en bezat onder meer ook goederen bij Tull, in het Utrechtse rivierengebied⁶. Niet helemaal duidelijk is welk van de twee verkavelingspatronen de oudste is. Mogelijk is het gehele gebied vrijwel gelijktijdig, in het begin van de 12^e eeuw ontgonnen. De eerste archiefbron waarin 'het land langs de Gouwe' wordt genoemd dateert uit 1139. De Gouwe ontsprong in het veengebied ter hoogte van Boskoop. Ten noorden van Boskoop is de loop van de Gouwe recht, dit is ontstaan toen in het begin van de 13^e eeuw een kavelsloot werd verbreed als verbinding met de Oude Rijn. Ten zuiden van Boskoop heeft de rivier een meer natuurlijk verloop met bochten.

Vanaf het begin van de ontginning waterden de ontginningsloten op natuurlijke wijze af op de Hollandsche IJssel. Dit werd door het inklinken van het veengebied echter steeds moeilijker. In 1285 werd de IJssel afgedamd, waardoor men de waterspiegel beter onder controle kon houden. Het gevolg hiervan was dat de waterspiegel daalde en men weer water uit de veenontginningen af kon voeren in de Hollandsche IJssel. In 1340 werd de Waddinxveense wetering gegraven. In de 15^e eeuw stapte men over op molens om het land droog te houden. De meest voorkomende types zijn wipwatermolens.⁷ (Van Dasselaar & Habermehl 2004).

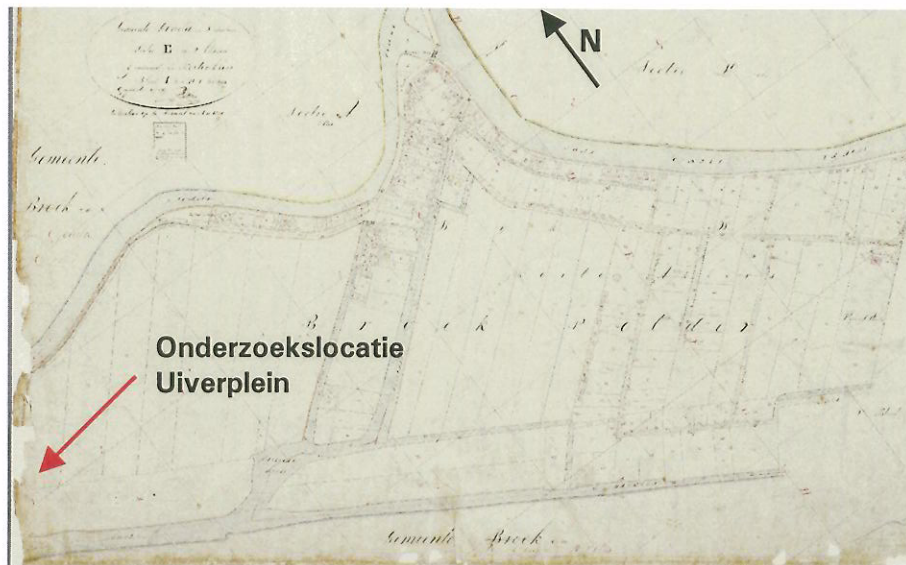
Afbeelding 3. Kaart van Schieland (anoniem), 1615, met de molens langs de Gouwe

→ = de Mallemolen

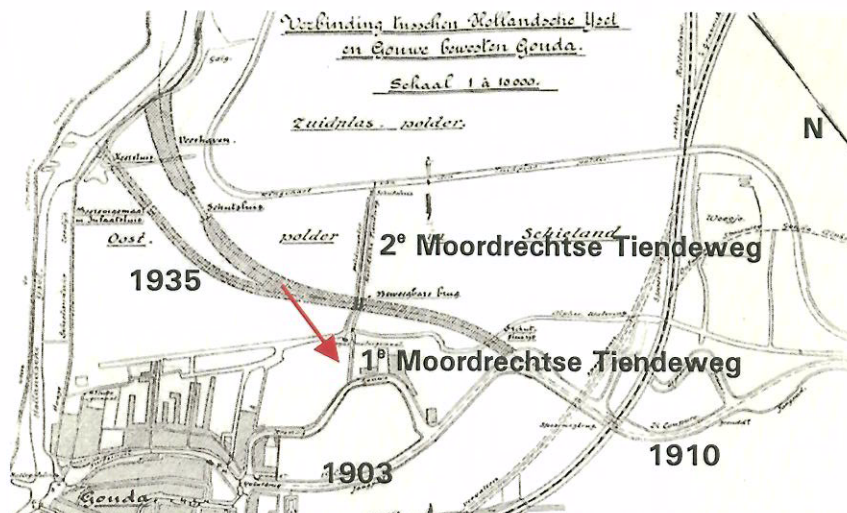
⁶ Geselschap, 1972, 17

⁷ Van Dasselaar & Habermehl, 2004, 6

Afbeelding 5. Detail van de kadastrale kaart ca. 1832, sectie E, blad 1

Afbeelding 6. Kanaliseringen van de Gouwe, met datering van de werkzaamheden

→ = onderzoekslocatie

2.3.3 Archeologische verwachting

De locatie is gelegen langs de Eerste Moordrechtse Tiendeweg. Deze weg is vermoedelijk al vanaf het eerste moment van ontginning van het veengebied aanwezig. Langs de weg kunnen dus boerderijen uit de ontginningsperiode (circa 11^e-12^e eeuw) bewaard zijn gebleven. Bij inventariserende onderzoeken langs de Moordrechtse Tiendeweg zijn op verschillende plaatsen resten van boerderijen uit diverse periodes aangetoond. Soortgelijke sporen kunnen ook hier verwacht worden (zie PvE, zie bijlage 5). Ook langs de oever van de Gouwe geldt naar onze mening een verhoogde kans op archeologische sporen en vondsten, al staat deze niet als zodanig genoemd op de Archeologische Basiskaart. De van oorsprong 15^e-eeuwse Mallemolen is net buiten de onderzoekslocatie gelegen.

Op de Archeologische Basiskaart Gouda heeft het gebied een hoge verwachtingswaarde gekregen (ABK-locatie 11). Op de planlocatie staat nu nog een flatgebouw. Er mag van uitgegaan worden dat onder deze bebouwing geen archeologische resten bewaard zijn gebleven (PvE, zie bijlage 5).

3. INVENTARISEREND VELDONDERZOEK

3.1 Doel van het onderzoek

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het aanvullen en toetsen van het gespecificeerde verwachtingsmodel dat gebaseerd is op het bureauonderzoek. Dit gebeurt met behulp van waarnemingen in het veld, waarbij (extra) informatie wordt verkregen over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied. Het bepalen van de aan- of afwezigheid, de aard, de omvang, de datering, de gaafheid, de conservering en de relatieve kwaliteit van de archeologische waarden staat hierbij voorop. Veel gebruikte onderzoeksmethoden zijn oppervlakteverkenningen, booronderzoek, geofysisch onderzoek en het graven van proefsleuven en proefputten. In dit geval is gekozen voor een inventariserend veldonderzoek door middel van grondboringen.

3.2 Onderzoeksopzet

Het inventariserend veldonderzoek is zo veel mogelijk uitgevoerd conform het Programma van Eisen (zie bijlage 5). Conform het Programma van Eisen zijn in totaal 7 boringen gezet, 3 boringen zijn tot een diepte van 2 meter uitgevoerd en 2 tot een diepte van ca. 3,5 meter. De boringen zijn uitgevoerd met een Edelmanboor met een diameter van 10 cm. (zie bijlage 2, ligging van de boringen en bijlage 3, boorstaten). Van deze boringen zijn 3 monsters genomen uit bodemlagen die mogelijk interessant archeologisch materiaal bevatten. De monsters zijn gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 2 mm. De resultaten hiervan zijn opgenomen in de monsterlijst (zie bijlage 4).

3.3 Resultaten

3.3.1 Oppervlaktekartering

Tijdens de uitvoering van het booronderzoek heeft een archeologische oppervlaktekartering plaatsgevonden. De vondstzichtbaarheid op het onderzoeksterrein was slecht, omdat het gehele terrein met gras begroeid was. Ook waren er geen opgeschoonde slootkanten. Als gevolg daarvan zijn geen oppervlaktevondsten gedaan.

3.3.2 Karterend booronderzoek

Aan de hand van de uitgevoerde boringen kan een globale bodemopbouw voor het gebied opgesteld worden. De bodemopbouw in vrijwel het gehele onderzoeksgebied is zeer uniform te noemen. Onder een kleidek van 90 tot 110 cm, bevindt zich overal tot een diepte van tenminste 3,5 meter veen. Twee boringen konden niet dieper gezet worden dan 30 tot 70 cm, omdat de boor stuitte, vermoedelijk op een recente puinlaag.

centimeter werd op verschillende plaatsen recent opgebracht materiaal aangetroffen, zoals plastic, vensterglas en kolengruis. In boring 003 en 006 lijkt er nog een dun natuurlijk kleibandje onder deze recent verstoorde grond aanwezig te zijn. Van deze laag zijn monsters genomen, die zijn gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 2 mm. Ook deze laag bevat nog kleine recente fragmenten houtskool, glas, metaalslak en dergelijke (zie bijlage 3).

Ook uit boring 005 is een monster genomen, van een diepte van 90 tot 110 cm - mv. De oudste vondst die hierin is aangetroffen is een klein fragment pijpenkop uit de 18^e-19^e eeuw. Verder betreft het fragmenten houtskool, kolengruis, geel en oranje baksteen, cement, slak, vensterglas, roodbakkerd aardewerk. Boring 004 en boring 007 zijn vier maal gestuit, vermoedelijk op een recent opgebrachte puinlaag.

Afbeelding 7: boring 008.

4. WAARDESTELLING

4.1 Conclusies

Uit het bureauonderzoek blijkt dat in het plangebied archeologische resten aangetroffen kunnen worden vanaf het eind van de 11e eeuw na Chr., het begin van de veenontginningen. Deze verwachting is gebaseerd op de ligging aan de Eerste Moordrechtse Tiendeweg, een kade uit de ontginningsperiode. Op nabijgelegen locaties aan de Tweede Moordrechtse Tiendeweg zijn archeologische resten uit de 12e à 13e eeuw aangetroffen. Op 16e tot 19e-eeuwse kaarten is geen bebouwing op de onderzoekslocatie aanwezig. Wel staat op deze kaarten de Mallemolen afgebeeld, die vanaf de 15e eeuw juist ten westen van de onderzoekslocatie is gelegen.

Het booronderzoek maakt duidelijk dat van eventueel aanwezige archeologische sporen weinig tot niets ongestoord in de bodem bewaard is gebleven. Slechts op een klein deel van de onderzoekslocatie is een oorspronkelijk bodemprofiel aanwezig. Het terrein is opgehoogd met puin, vermoedelijk voorafgaand aan de bouw van de flats aan het Uiverplein. In de boringen zijn alleen archeologische indicatoren aangetroffen met een datering uit de periode 18^e– 20^e eeuw.

Op de onderzoekslocatie zijn derhalve geen archeologische waarden aangetoond.

4.2 Aanbevelingen

De resultaten van de bureaustudie en het inventariserend veldonderzoek geven geen aanleiding tot aanpassingen in de voorgenomen nieuwbouwplannen.

Archeologisch vervolgonderzoek is op deze locatie niet noodzakelijk.

5. GERAADPLEEGDE BRONNEN EN LITERATUUR

Anoniem, 2000: *Archeologische Monumentenkaart*, Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB), Amersfoort (cd-rom)

Anoniem, 2001: *Archeologische vondstmeldingen uit het ARCHIS* (ARCHEologisch Informatie Systeem), Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB), Amersfoort

Anoniem, 2000: *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (2^e generatie)*, Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB), Amersfoort (cd-rom)

Anoniem, 2001: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie*, versie 2.0, College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), Zoetermeer

Dasselaar, M. van, 2004a, *Verkennend archeologisch onderzoek 2^e Moordrechtse Tiendeweg 9 te Gouda*, ArcheoMedia Rapport A03-514-z

Dasselaar, M. van, 2004b, *Verkennend archeologisch onderzoek Gouda Westergouwe, ArcheoMedia rapporten A04-042-z*, Capelle aan den IJssel

Dasselaar, M. van, en D.S. Habermehl, 2004, *Verkennend archeologisch onderzoek Camping Elzenhof aan de Stoofkade te Gouda*, ArcheoMedia Rapport A04-138-z

Groenendijk drs. M., 2004, *Programma van Eisen voor Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek op het Uiverplein te Gouda, Gouda*

Henderikx, P.A., 1980, *De Lek en de Hollandse IJssel in de vroege middeleeuwen*, In: Nederlands Archievenblad, 84^e jaargang

Jacobs, E, 2001, *Capelle aan den IJssel, Middelwatering-West*, in: Holland, Archeologische Kroniek Zuid-Holland 2000, Leiden

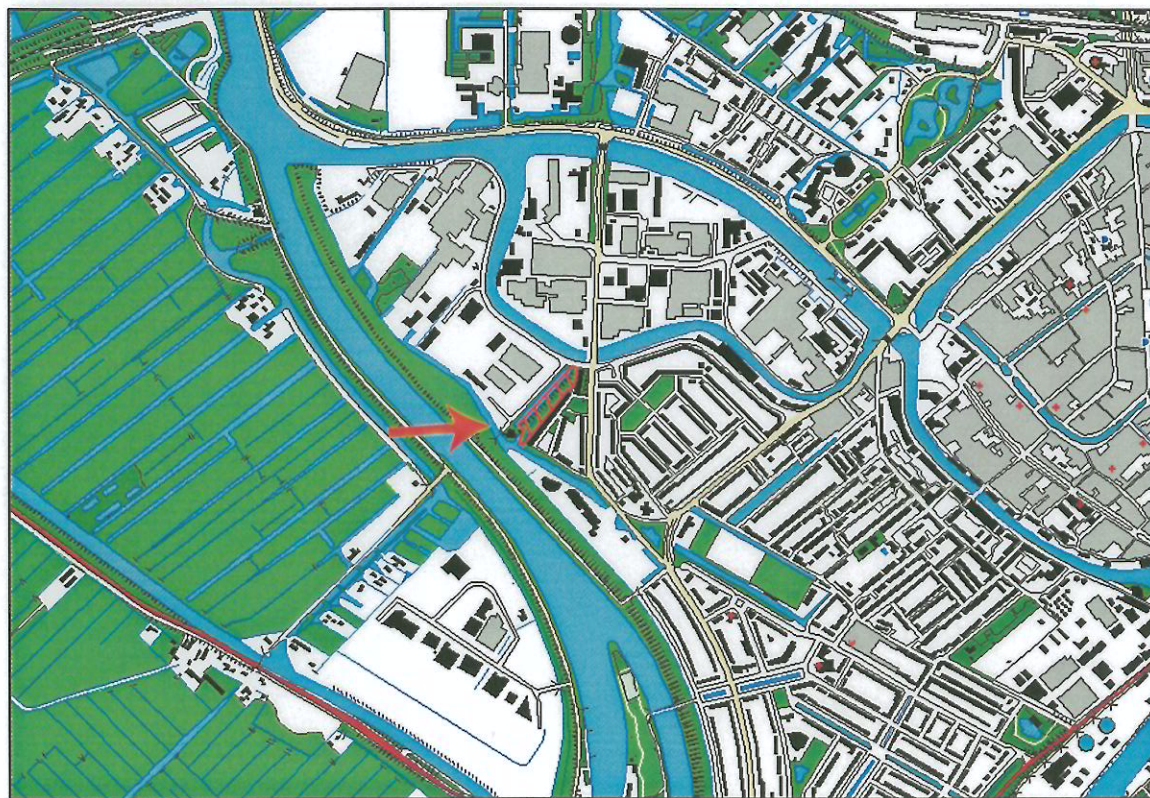
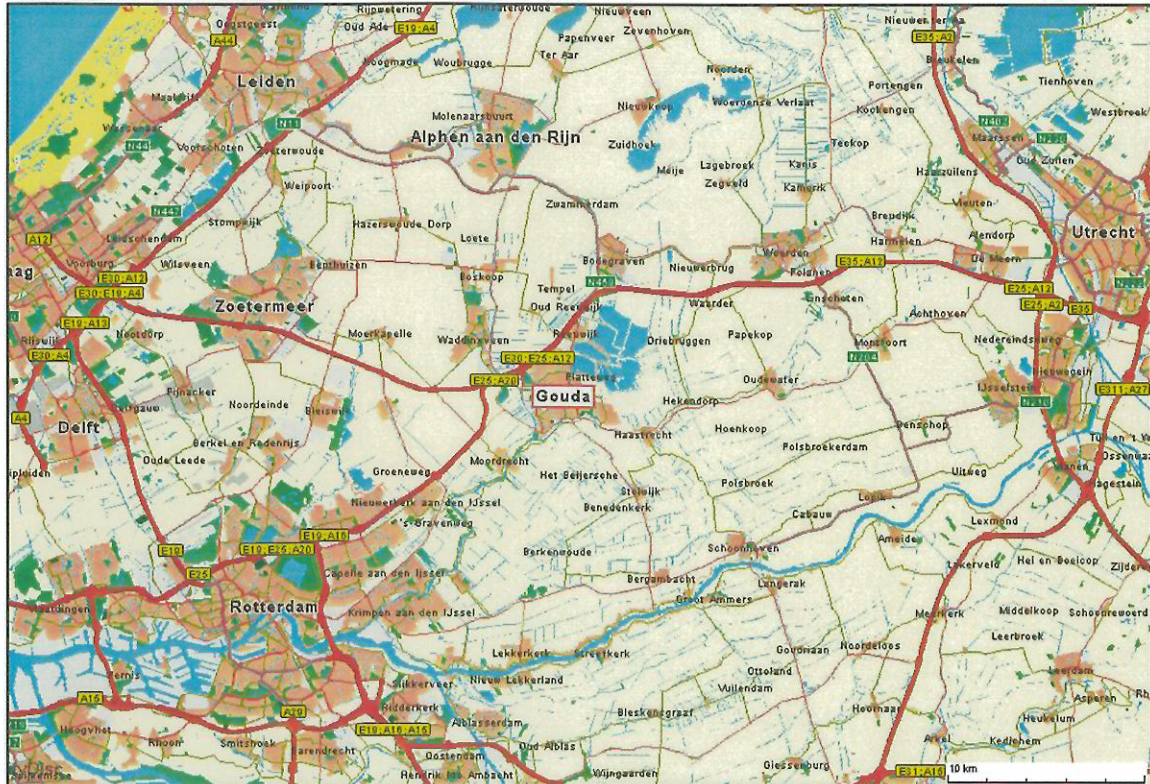
Kok, R.S., 1999, *Wonen op het veen, archeologisch en ecologisch onderzoek van een twaalde eeuwse boerderij in de Oostpolder te Gouda*, gemeente Gouda

Kok, R.S., 2004, *Achter de Limes: Romeinse vondsten uit Gouda en omgeving*, In: Tidinge van Die Goude, Jaargang 22, nr. 2, april 2004, pag. 48-63, Gouda

Sprokholt, H., H. van Dolder- De Wit, 1996, *Oud Gouda vanuit de Lucht*, Gouda

BIJLAGE 1

Ligging onderzoekslocatie

0 METER 1000

onderzoekslocatie geprojecteerd op de topografische kaart
Bron: Topografische Dienst, Emmen

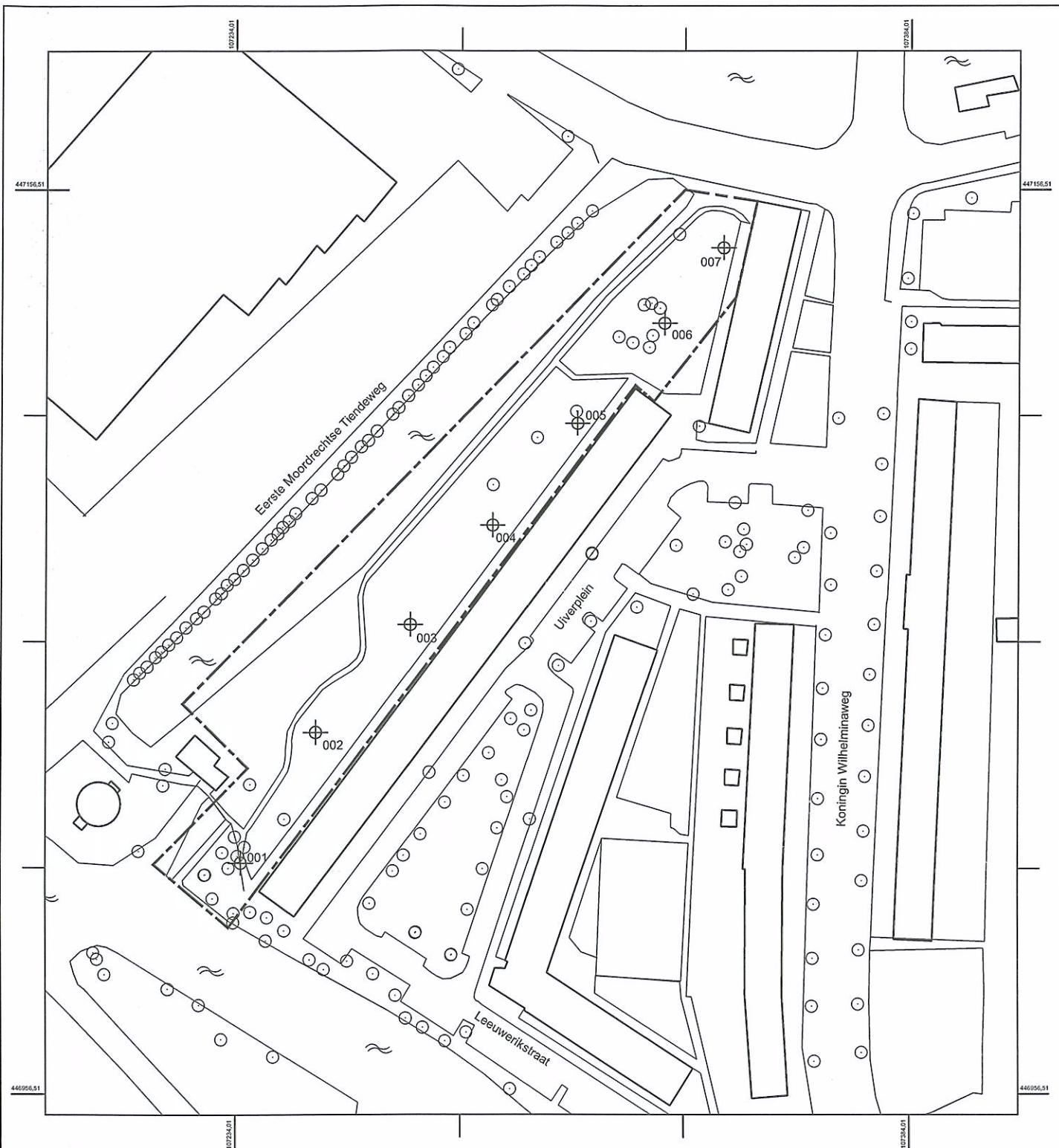

Uiverplein, te Gouda
A04-293-Z

BIJLAGE 2

Detail onderzoekslocatie met boorpunten

LEGENDA

----- Onderzoeklokatie

⊕ Boorpunt

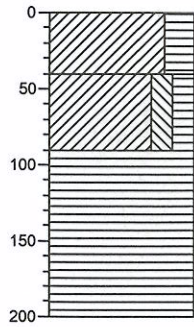

Uiverplein, te Gouda	OPDRACHT: A04-293-Z
BOORPLAN	DATUM : Juli 2004
	SCHAAL : 1 : 1250
<i>ArcheoMedia</i>	BIJLAGE : 2

BIJLAGE 3

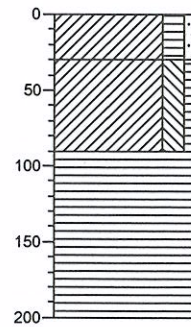
Boorstaten

Boring: 001

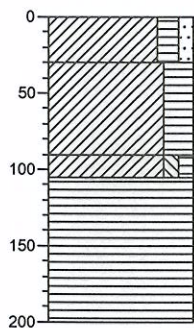
- ▲ Klei, sterk humeus, zwak puinhoudend, grijsbruin
- ▲ Klei, matig siltig, matig humeus, zwak glashoudend, zwak plastichoudend, zwak baksteenhoudend, donkergrijs
- Veen, roodbruin

Boring: 002

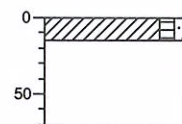
- Klei, matig humeus, zwak zandig, donkerbruin
- ▲ Klei, matig siltig, zwak humeus, zwak kleihoudend, donkergrijs, knal gele klei brokken
- Veen, roodbruin

Boring: 003

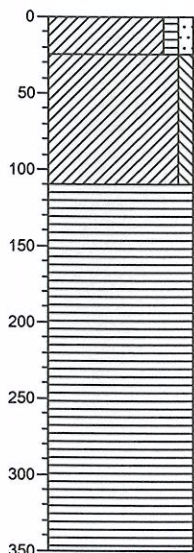
- Klei, matig humeus, zwak zandig, donkerbruin
- ▲ Klei, sterk humeus, zwak glashoudend, grijsbruin
- Klei, zwak siltig, zwak humeus, donkergrijs, m01 90-105-mv
- Veen, roodbruin

Boring: 004

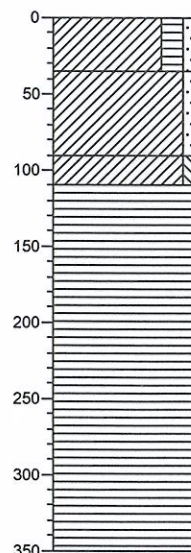
- ▲ Klei, zwak humeus, zwak zandig, zwak kleihoudend, zwak baksteenhoudend, donkerbruin
- ▲ volledig puin, zwak baksteenhoudend, zwart, gedempte sloot 4 pog gestuit

Boring: 005

- ▲ Klei, zwak humeus, zwak zandig, zwak plastichoudend, donkerbruin
- ▲ Klei, zwak siltig, zwak baksteenhoudend, donkergrijs, m02 90-110
- Veen, roodbruin

Boring: 006

- ▲ Klei, matig humeus, zwak zandig, zwak baksteenhoudend, donkerbruin
- ▲ Klei, zwak zandig, zwak grindhoudend, zwak puinhoudend, zwak baksteenhoudend, zwak kolengruishoudend, donkergrijs
- ▲ Klei, zwak siltig, zwak schelphoudend, neutraalgrijs, m03 100-110
- Veen, roodbruin

Boring: 007

- ▲ Klei, matig humeus, zwak zandig, zwak baksteenhoudend, zwak puinhoudend, donkerbruin, 4* gestuit

BIJLAGE 4 Monsterlijst

BIJLAGE 5

Programma van Eisen

Programma van Eisen voor Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek op het Uiverplein te Gouda

Administratieve gegevens

Datum; mei 2004

Opdrachtgever; Woonpartners, Dhr. van Ewijk

Uitvoerder;

Bevoegd gezag; Gemeente Gouda

Deskundige namens bevoegd gezag; Dhr. drs. Maarten Groenendijk, gemeentelijk archeoloog

Beheer en plaats documentatie; Archeologisch depot Gouda

Status terrein; AMK; geen waardering. CHS; "redelijke tot grote kans op archeologische sporen. ABK; hoge verwachtingswaarde.

Landelijk registratienummer;

Locatie; Uiverplein

Coördinaten;

107216,20/447007,46

107232,57/446993,75

107349,38/447155,11

107334,11/447157,06

Kadastrale gegevens; Perceelnr. 4463

Aanleiding onderzoek

Op het terrein is een nieuwbouwproject gepland. Hoe dat er precies uit gaat zien is nog niet met zekerheid bekend, maar de uiteindelijke invulling van het plan heeft geen invloed op dit PvE.

Waardering locatie

De locatie heeft op de archeologische basiskaart een hoge verwachtingswaarde. Dat betekent dat er niet gegraven mag worden zonder een archeologievergunning. Deze archeologievergunning kan worden toegekend nadat er een Bureauonderzoek en een Inventariserend Veldonderzoek heeft plaatsgevonden, indien nodig gevolgd door een opgraving, of onder voorwaarde dat dit plaats zal vinden voorafgaand aan de bouw.

Plangebied

Het plangebied ligt ingeklemd tussen de 1° Moordrechtse Tiendweg en het Uiverplein (zie kaartje). Op dit moment staat er nog bebouwing binnen het plangebied. Er mag van uitgegaan worden dat onder deze bebouwing geen archeologische resten bewaard zijn gebleven. De grenzen van het onderzoeksgebied worden dus bepaald door de grenzen van de bestaande bebouwing.

Resultaten bureauonderzoek

De 1° Moordrechtse Tiendweg heeft gediend als ontginningsweg. Langs deze weg kunnen dus boerderijen uit de ontginningsperiode bewaard zijn gebleven. Meer westelijk, langs de 2° Moordrechtse Tiendweg, zijn inmiddels diverse inventariserende onderzoeken uitgevoerd door Archeomedia B.V. Hoewel de resultaten daarvan alleen nog in concept bekend zijn, is uit de onderzoeken al wel gebleken dat er langs de Tiendweg op verschillende plaatsen resten van boerderijen uit diverse periodes bewaard zijn gebleven. In de directe omgeving van de 2° Moordrechtse Tiendweg, maar wel op een behoorlijke afstand van de weg, is bovendien in 1999 een huisterp van rond 1100 opgegraven (Kok 1999). Soortgelijke sporen kunnen ook direct langs de Tiendweg verwacht worden.

Onderzoeksvragen

Het bureauonderzoek dient gericht te zijn op de volgende vragen;

- is er uit archieven iets bekend over activiteiten binnen het plangebied?
- is er iets bekend over eventuele sloopwerkzaamheden binnen het plangebied?
- is er op oud kaartmateriaal bewoning zichtbaar binnen het plangebied?

Het booronderzoek dient gericht te zijn op de volgende vragen;

- vaststellen van de aan- of afwezigheid van archeologische sporen op de locatie Uiverplein en hun relatie met de bodemopbouw. Indien sporen worden aangetoond, dan dient in overleg met het bevoegd gezag verder te worden vastgesteld:
- ligging en begrenzing
- stratigrafie
- datering
- aard en conservering

Uitgangspunten

- Conform de in de provincie Zuid-Holland gehanteerde norm dienen er 10 boringen per hectare gezet te worden. De boringen dienen in elk geval tot een diepte van 2 meter gezet te worden.

- Het aanmelden, afmelden etc. van het project bij de R.O.B. wordt gedaan door het opgravingsbedrijf. Voor een Inventariserend Veldonderzoek is een artikel 41-melding niet verplicht, maar de R.O.B. stelt wel prijs op de resultaten van het onderzoek. Deze gegevens voor Archis (2) dienen door het opgravingsbedrijf verstrekt te worden.- Het aanmelden, afmelden etc. van het project bij de ROB wordt gedaan door het opgravingsbedrijf.

- De Klic-melding wordt gedaan door het opgravingsbedrijf.

- De resultaten van het onderzoek dienen in een analogo conceptrapport aangeleverd te worden bij het bevoegd gezag, zijnde de gemeente Gouda. Dit conceptrapport moet binnen een nog nader af te spreken termijn afgerond zijn. Hetzelfde geldt ook voor de uiteindelijke standaardrapportage. De uiteindelijke rapportage dient zowel analogo (2x) als digitaal aangeleverd te worden. Voorafgaand aan het project zal met de uitvoerder besproken worden wat een redelijke opleveringstermijn is. In specifieke gevallen kan het noodzakelijk zijn om al eerder informatie ter beschikking te stellen, bijvoorbeeld voor het reconstrueren of integreren van archeologische restanten in het bouwplan.

Wanneer zonder geldige reden afgeweken wordt van de opleveringstermijn, zal dat nog nader te bepalen consequenties hebben.

- Na afronding van het onderzoek dienen vondsten, tekeningen en foto's gedeponneerd te worden in het Archeologische Depot Gouda. Voor het vondstmateriaal geldt dat dit in standaard ROB- dozen moet worden verpakt. Tekeningen dienen gedigitaliseerd te worden in Microstation versie 7.

- De werkzaamheden in het veld dienen conform de KNA uitgevoerd te worden. Wanneer dat in de praktijk om bepaalde redenen niet mogelijk is, dient eerst overleg gepleegd te worden met het bevoegd gezag.

- Na afloop van het veldwerk zal een evaluatiemoment worden ingebouwd, waarbij bepaald wordt of er in de uitwerkingsfase moet worden afgeweken van het oorspronkelijke plan.

Verwachte resultaten

Na afloop van het onderzoek zouden de volgende gegevens bekend moeten zijn;

- uitsluitel over het wel of niet aanwezig zijn van archeologische restanten binnen het plangebied.
- indien archeologische sporen aangetoond zijn; ouderdom, begrenzing van de archeologische resten.
- inzicht in de geologische opbouw van het terrein
- advies ten aanzien van vervolgonderzoek; wel of niet noodzakelijk?

De offerte

De offerte moet in ieder geval bevatten;

- een berekening van de kosten van het bureauonderzoek
- een berekening van de kosten van een inventariserend booronderzoek
- een inschatting van de benodigde uitvoertijd
- een inschatting van de benodigde uitwerkingstijd
- een globale planning van de werkzaamheden

Voor vragen en/of opmerkingen kunt u contact opnemen met de gemeentelijk archeoloog van Gouda;

Dhr. drs. Maarten Groenendijk
0182-588392
maarten.groenendijk@gouda.nl

Literatuur

- Joan Blaeu 1648, *Toonneel der Steden van de Vereenighde Nederlanden*, Amsterdam (facsimile uitgave Amsterdam, L. van Leer, 1966)
- Braun, G. en F. Hogenberg, *Kaart van Gouda, gedateerd 1585, is gepubliceerd in 1588.*
- Wim Denslagen 2001, *Gouda, De Nederlandse monumenten van geschiedenis en kunst.*
- Gemeente Gouda 2003, *Archeologische Basiskaart Gouda*
- Gemeente Gouda 2003, *Inventarisatie van archeologische, historische en geologische informatie; Toelichting bij de Archeologische Basiskaart Gouda*
- Gemeente Gouda, afdeling SVM 1996, *Cultuurhistorische verkenning Westergouwe.*
- Gemeente Gouda, afdeling SVM 2000, *De loop van de voormalige Tiendeweg in de Zuidplaspolder.*, (set kaarten).
- Habermehl, N.D.B. en R. Wybrands 2002, *Kadastrale Atlas Zuid-Holland, Gouda 1832*
- Koeman, C. en J.C. Visser 1992, *De Stadsplattegronden van Jacob van Deventer*
- Kok, R. S. (1999). *Op zoek naar sporen van verdwenen dorpen in de Zuidplaspolder.* Moerdregte 6.4, pp. 3-11.
- Kok, R. S. (2001). *Vondsten en sporen van de voormalige Tiendeweg en Veenweg in de Zuidplaspolder.* Moerdregte 8.2, pp. 7-18
- Provincie Zuid-Holland 2002, *Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland*, regio Krimpenerwaard en Gouwestreek

BIJLAGE 6

Betrouwbaarheid van archeologisch booronderzoek

Het onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en richtlijnen, zoals vastgelegd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie van het College voor de Archeologische Kwaliteit (2001).

Bij ieder bodemonderzoek wordt gestreefd naar een optimale representativiteit. Het onderzoek is echter gebaseerd op het verrichten van een beperkt aantal boringen tot een beperkte diepte. Daardoor blijft het mogelijk dat lokaal archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn, die tijdens het onderzoek niet naar voren zijn gekomen. Bovendien laten bepaalde archeologische resten, zoals grafvelden, zich lastig ontdekken met behulp van grondboringen.

ArcheoMedia BV acht zich niet aansprakelijk voor de eventueel uit de bovengenoemde afwijkingen voortvloeiende schade of gevolgen.